

ELÄKETURVAKESKUS

LAKIOSASTO TIEDOTTAA

3.10.1991

9/91/T

Työeläkelaitoksille

VANKEUSAJAN VAIKUTUS ELÄKKEEN JATKUMISEEN

1

Eläke vankeusajalta

Yksityinen sektori

Yksityisen sektorin työeläkelaeissa ei ole yleissäännöstä eläkkeen keskeyttämisestä vankeusajaksi. TEL:n 8 b §:n 2 momentin mukaan eläketurvaa järjestettäessä voidaan kuitenkin määrätä, että eläke tai osa siitä voidaan jättää maksamatta siltä ajalta, jonka eläkkeensaaja on kärsimässä vankeusrangaistusta taikka on pakkolaitoksessa tai pakko-työlaitoksessa.

Eläkettä ei siis voida keskeyttää vankeusajaksi suoraan TEL:n nojalla, vaan siihen oikeuttava määräys tulee olla vakuutus sopimuksessa taikka eläkekassan tai -säätiön säännöissä. Joidenkin eläkesäätiöiden säännöissä on tällainen määräys, mutta käytännössä näitä määräyksiä ei ole sovellettu.

Työttömyyseläke

Työttömyyseläkkeen maksamisesta on erityissäännöksiä. Työttömyyseläkettä ei makseta kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja ulkomailla oleskelun tai muun vastaavan syyn johdosta ei voi ottaa vastaan työtä (TEL 4 c § 4 momentti 1 kohta).

Koska vapausrangaistus estää työn vastaanottamisen vapailta työmarkkinoilta, työttömyyseläke keskeytetään vapausrangaistuksen ajaksi (VAKO 4526/88/2949, ETK 22386).

Kansaneläke

Kansaneläkettä ei makseta kolme kuukautta ylittävän vapausrangaistuksen ajalta. Eläke tai sen osa voidaan kuitenkin maksaa puolisolle ja lapsille, jos heidän elatuksensa on siitä riippuvainen (KEL 42 §). Työttömyyseläkkeen maksamisesta on samanlainen erityissäännös kuin TEL:ssä (KEL 22 c § 2 momentti 1 kohta).

Julkinen sektori Valtion eläkelain 17 §:n 1 ja 2 momentissa on vastaavanlainen säännös kuin kansaneläkelaisissa. Puolisolle ja lapsille VEL-eläke voidaan kuitenkin maksaa sosiaalilautakunnan kautta.

Kunnallisen eläkesäännön mukaan eläke voidaan jättää maksamatta vankeusajalta tai se voidaan maksaa suoraan puolisolle ja lapsille taikka sosiaalilautakunnalle näiden huoltoon käytettäväksi (KES 10 §).

Julkisella sektorilla on työttömyyseläkkeen maksamisesta samanlaiset säännökset kuin TEL:ssä (VEL 18 a § 1 momentti 1 kohta ja KES 3 c § 5 momentti 1 kohta).

2

Vangin työskentelyn vaikutus yksityisen sektorin eläkkeeseen

Vangin työ

Suljetussa vankilassa olevat vangit ovat velvollisia tekemään joko vankityötä valtion lukuun tai luvanvaraisesti omaa työtä. Vankityöstä maksetaan verotonta työrahaa. Tällainen työ ei kuulu minkään eläkelain alaisuuteen.

Myös avolaitoksessa (avovankilassa tai työsiirtolassa) olevat vangit ovat velvollisia tekemään työtä valtion lukuun. Tästä työstä maksetaan työehtosopimuksen mukainen ja veron ennakonpidätyksen alainen palkka, josta vähennetään tiettyjä korvauksia. Vanki ei kuitenkaan ole työ- eikä virkasuhteessa valtioon, eikä työ ole VEL:n alaista valtion palvelusta.

Luotettavaksi katsottavan vangin voidaan sallia tehdä varsinaisena työaikana työtä vapaudessa (siviilityö). Siviilityötä vankilan ulkopuolella tekevä vanki sopii itse palkan ja muut työsuhteen ehdot työnantajansa kanssa. Usein siviilityötä tekevä vanki jatkaa entistä työtään työsuhteen ehtojen pysyessä ennallaan. Tällainen työ kuuluu työeläkelakien alaisuuteen samoin edellytyksin kuin mikä tahansa työ- tai virkasuhteessa tehty työ.

Työkyvyttömyyseläke

Eläkkeensaajan työkyvyn ei yleensä voida katsoa palautuneen sillä perusteella, että hän tekee vankilassa tai avolaitoksessa työtä. Työkyvyttömyyseläkettä ei siis tämän vuoksi tarkisteta osaeläkkeeksi eikä lakkauteta. Siviilityön vaikutusta eläkkeeseen harkitaan samoin kuin jos kysymyksessä olisi normaali työsuhde.

Yksilöllinen varhaiseläke

Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että eläkkeenhakijan ansiotulot TEL:n 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettusta ansiotyöstä eivät ylitä laissa säädettyä rajamäärää. Eläkkeensaajan tai -hakijan saamat ansiot vankilassa tai avolaitoksessa tehdystä työstä eivät vaikuta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen, koska tällainen työ ei ole ansiotyötä vaan lähinnä pakkotyötä eikä se sen vuoksi kuulu minkään työeläkelain alaisuuteen.

Vangin siviilityöstä saamat ansiot estävät yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen, jos työansio ylittää laissa säädetyn rajamäärän.